

העם

דרושה: דוגמה אישית

בה בשעה שחוגים רחבים בנוער החלו נרמזים לפעולה ציבורית גדולה לתמיכה במרד הימאים (ראה המדד עמ' הים) שראו בו מלחמה של הכוחות הצעירים העולים בהתנגדות המוסרית הגוברת והולכת, החלו גם טובי הצעירים במפלגת השלטון תוהים על סיבות ההתנגדות, מחפשים דרכים לתיקון ולחידוש.

מאמר צנוע שהופיע בירחון מפא"י, מולד, עורר רעש מיוחד, הרהורים עמוקים בלב ותיקי המפלגה. חיים בן-אשר, "כ"כ מפא"י בן 36, ממסדי גבעתי-ברנר, סרג'נט בצבא הבריטי וסרן קרבי בצה"ל, נמוך, ממשוקף, ודומה למורה בית-ספר תיכוני, ניגש ישר לעניין. אומר בן-אשר: "ההתנגדות החלה לפני שהמנהיגים חדלו לשמש דוגמה אישית להמונים. מנהיגי העלייה השנייה חינוכו דור מפני שהיו אנשי התישבות, הקריבו את נר חיית חייהם, עבדו במו ידיהם. התרופה להתנגדות: על חברי הממשלה, אלופי הצבא, מנהיגי המשק והרוח לחזור להתישבות, להיות שוב חברי קיבוצים וקבוצות, להקדיש בעצמם לפני שיבואו לתבוע קורבנות, לזרים."

"אם הנהגת העם לא תמצא את הטבעי בהתישבות החלוצית... אני רואה נקודת מוצא לזינוק של המחודשת את חיי המדינה... מפקד חיל האוויר, נציגי העם המודעים לדוגמה, מקומם בקבוצה."

הקריה

בשביל מה אני יושב כאן?

כשפשטה בקרייה השמועה כי יצחק צייזיק, 44, בן משפחת הצייזיקים האגדית של מצבות בניה מהוות סימני דרך במלחמת ה"יישוב", התפטר מתפקידו החלוצי כראש מנהל הנגב, אמר פקיד גבוה: הוא עשה בשכח. אף כי גם מקורביו של צייזיק (שנתמנה בינתיים מנהל נמל תל-אביב) לא ידעו את הסיבה הסופית להתפטרותו, הרי הרקע היה ידוע למדי לכל הפקידים הגבוהים בקרייה ובירושלים: ההתאכזבות הגוברת והולכת מתפקידם.

פקיד גבוה, בעל דרגה י"א (שתי דרגות בלבד מתחת לדרגת השרים), בעל כוח הש"פעה עצום באחת מנקודות התורפה של המדינה שאל את ידידו: "מה לי? אחר גייזיק כיו המסים נשארו לי 85 ל"י לחודש. חברי אומרים שאני משוגע. אנשים פחות מוכשרים ממני, שהתחילו מפחות, הרוויחו רבבות לירות פקסים. בשביל מה אני יושב כאן?" אולם גם אותו פקיד הודה: לא המשכורת העיקרית. "אני יכול להתקיים על מעט, לצחוק על אחרים שהפכו בורגנים. אולם חסרה לי הרגשת הסיפוק מעבודתי. הקהל חדל להעריך אתמסרות, העתונים מתנפלים עלי ועל מעשי מבלי לדעת, לרוב, כמה המדובר בכלל. ארץ לא מקור הרעה הוא, כמוכן, שבירידת המור"

(* בין השאר: אחות צייזיק, שרה, מגיבורי תלחי; אחיו, אפרים, מן חולדה.)

ותקלין רווח נקי של חמשים פרוטה ה"כרטיס. לעת ערב ניגש זוג צעיר לקופת הקולנוע. הם ביקשו כרטיסים. "איפה אתם חיים?" שאל הבחור המגודל בלגע, כשהוא נשען בנוחיות על סורגי הקופה, "כמה כרטיסים אתם רוצים?" "כמה זה עולה?" שאל הצעיר. "שתי לירות כרטיס. מקום טוב על היציע!" "אתה מנול!" אמרה הצעירה. "אני לא מנ"חל". הצעיר הוציא תעודת גכה-מלחמה מכיסו, "אני נכה!"

המשק

הצלחתו של מיסטר יסודי

זאב בסיס הוא מלח משוחרר שהחליט להקים בית בחיפה. כלומר: החליט להפוך צריך רעוע, ירושה מימי הצבא הבריטי, מקום מגורים היאה לבני אדם. אולם חיש מהר נוכח לדעת כי הדבר כרוך במכשולים לא מעטים. המכשול העיקרי: כסף.

דוד בן-גוריון והגנרל זווילאם רייזי לקיבוץ?

הוא צריך מלט — כסף! חול, בלוקים, ברזל, רעפים. — לכל דבר דרוש כסף. לא סתם כסף אלא סכומים גדולים. אותה בעייה (מחירים גבוהים) עמדה בפניו גם כאשר הלך לקנות צנורות לאינסטלציה חשמלית.

"צנורות חשמל?" שאל חשמלאי אחד. "אין!"

"צנורות חשמל?" שאל חשמלאי אחר. "חצי לירה מטר!"

זאב היה זקוק ל-50 מטר. אולם לא היו לו 25 לירות. בימי שרותו בצי קראו לו מיסטר יסודי כי אהב למדד לגשת ישר ליסוד של כל עניין. גם הפעם החליט לעשות כבימי שרותו בים. הוא שאל לכתובת בית החרושת המייצר את הצנורות, נסע אליו. "אני צריך 50 מטר צנור חשמל, פנה לי מנהל בית-החרושת."

הלה התחיל לצחוק. "הה, הה! 50 מטר צנורות!" הוא קרא לכמה אנשים שהיו שם וסיפר להם על הבחור שבא לקנות 50 מטר צנורות. גם הם התחילו צוחקים. "כאן מוכרים אלפי קילומטרים של צנורות, לא מטרים בודדים," ענו לו.

זאב לא נואש: "אולי בכל זאת?" שאל. המנהל ענה: "תבוא מחר ודבר עם בעל בית-החרושת. אולי הוא יסכים."

למחרת הופיע זאב בפני בעל המפעל בכבודו ובעצמו. הוא סיפר לו את כל פרשת הבנייה שלו ואת המחסור במטבעי ישראלים (או אחר) שהוא סובל ממנו. הסיפור עניין את החרשתן והוא הסכים למכור לזאב את הצנורות הדרושים לו.

כמה עולה המטר?" שאל זאב הוהיר, למוד הנסיון.

"שלוש וחצי פרוטות המטר. אבל אל תספר לאף אחד," ענה בעל בית החרושת. וכך פתר זאב את בעיית החשמל והמטבע. (המשך בעמוד 10)

ישראל שעובדו בימי המנדט (מהם רק חצי מליון ע"י יהודים) ובין שלושה המל"יונים המעובדים כיום. גם מספר זה של שלושה מליון הוא הישג גדול למדי. חצי המליון של תש"ח עלה כמעט למליון בתש"ט, קרוב למליון וחצי בתש"י, שני מליונים ושליש בתש"יא. עליה זו היא כמעט כולה יהודית: חצי מליון דונם נוספים בשטח ישראל מעובדים כיום ע"י ערבים.

"המליון האבוד" נמצא רק בשלושה רב"עים בנגב. הרבע הרביעי נמצא במקומות מרכזיים, אך בלתי נוחים לעיבוד ע"י טרקטורים בשל הצורך בסיקול השדות. הערבים חרשו, בימי המנדט, בעזרת חמורים ומסמרים.

מכיון שהנסיונות החקלאיים של העולים החדשים, שאינם רגילים לעבודה קשה מסוג זה, גרמו לאכזבה, יפול עיקר הנטל, כנראה, על ההתישבות הוותיקה. משקים כקבוץ דן, שהקציע צרה להם, יצטרכו לשלוח מרגלים, כבני דן התיכיים, כדי לגלות אדמה להקמת

סר הכללית נראית כל הקרבה עצמית כמע"שה טפשות, וגם הפקידים המסורים ביותר מתחילים לפקפק אם אמנם אין הם תמימים מדי". כשהשמיע קולי-ישראל הודעה שישנם מל"מות פנויים במשרדו של ראש-הממשלה והו"מין מועמדים, היתה העובדה המתמיהה לא מספר הפקידים שהתפטרו, אלא המספר ש"נשאר בתפקיד.

המעמד השני

"סלח לי, אדוני!"

מול הכניסה לבת שלמה, המושבה עתיקת הימין המנממת בהרי אפרים, נעצרה מכו"נית צבאית נוהגה בידי סגן-אלוף. הקצין פתח את דלת המכונית. עשה סימן לאיש העומד ליד הכביש ומחכה לטרמפ להכנס. הלה, תימני כבן 35, לבוש באוסף בגדים מגוון ביותר, כשש"י-איתו מתנדדות עם כל צעד, נטל את הקש שהיה מונח לרגליו ונכנס ליד

סיפר שהוא תושב הכפר אוס-זינאת. שהראה ידיעה עמוקה בעניני הסביבה, אותו מדוע עזבו כה הרבה תושבים את הכפר בזמן האחרון. "הרי זה מקום טוב מאוד ויש בו מטעים גדולים עוד מימי הער"בים" הוא הוסיף.

"קשה מאוד לחיות שם," ענה הטרמפיסט. "זה רחוק מן העיר ואין שם ברויים בבתים." "האם בתימן היו לכם ברויים בכל בית?" שאלו הקצין.

"סלח לי, אדוני! ענה הנוסע, נפגע. אני לא בתימן, אני מעדן!"

חקלאות

כפר-גלעדי ליד עזה

גיפ בודד סייר ליד רצועת עזה, בקרבת הגבול הדרומי של ישראל, נכנס למחנה אוהלים.

"מה זה כאן?" שאל הנהג. חקלאי שחום הרים לרגע את ראשו, מיל"מל "כפר-גלעדי".

"מה, אתה חדש שבאתי מאמריקה?" צחק נהג הגיפ, בטוח שמתלוצצים על חשבונו. הוא ידע כי כפר-גלעדי שוכנת ליד הגבול הצפוני של ישראל, מרחק 250 ק"מ. אלא שהוא טעה: מחנה האהלים היה באמת כפר-גלעדי, או, לפחות, סניף ממנו.

היה זה רק אחד ממחנות-אהלים הרבים הפזורים כיום בכל רחבי הנגב הצפוני, מתוך מאמץ עליון לעבד את האזור השחון של הנגב הצפוני. מטרת המבצע: להכשיר לפחות שלושת רבעי מליון דונם של אדמות מבורות. למטרה זו הפרישו קיבוצים וותיקים רבים סניפים של אנשיהם, מקבלים סובסידיה של לירה אחת לכל דונם חרוש לשנה.

במקום אפור, סובסידיה. מאמץ זה הוא חלק מן המאבק הגדול על "המליון הא"בוד", המתנהל כיום ברחבי הארץ תחת נ"י צוהו של המדור לאדמות מבורות של משרד החקלאות. מליון זה הוא ההפ"רש בין ארבעה מיליוני הדונם של שטח

השוק השחור

"אני נכה!"

"דחוף! יותר חזק! צפצף עליה!" צעק בחור מגודל בעל שרירים בהצביעו על אשה צעירה עם תינוק בורועותיה. הם עמדו כולם, כאלף איש במספר, כשפלגי זיעה ניגרים מפניהם, דחסו זה את זה בכוח של גוש בשר אחד ארוך ומזדנב אל מעבר לחצר הקולנוע, בצעקות, קללות ותגרות ידים.

הסרט שמשון ודלילה נכנס לשבועו הר"ביעי. הנהלת הקולנוע (אסתר) ביטלה את שתי ההצגות הנוספות מסיבת מחסור בכוח אדם של עובדי הקולנוע לכן השתולל כוח האדם בחוץ, ליד הקופות, יותר מאשר ב-3 שבועותיו הראשונים של הסרט. קבוצת נע"דים, אשר על פי כל סימניהם הפיסיים ייחייבים היו להמצא בשעת בוקר זו על ספי סלי בתי-הספר, השתחררה מדי פעם מפתח הקופה, ובידיהם ארבעה כרטיסי-כניסה (המק"סימון לאדם), נגשו אל הבחור המגודל, מסרו לידו את הכרטיסים ומהרו לתור, לה"דחף מחדש. המטרה: הקופה. הסיבה: ראש הקבוצה, הספסר, משלם להם טבין

* מספר זה אינו כולל אדמה נטועה (פר"דטים ומוטעים) אשר המדור אינו אחראי לה.

